

SECȚIA I CIVILĂ

DREPT CIVIL

1. Prescripții. Contract de întreținere. Legea aplicabilă prescripției

Legea aplicabilă prescripției extinctive, sub toate aspectele (început, termen, suspendare, întrerupere, repunere în termen, efecte) este legea în vigoare la data la care prescripția a început să curgă. Deși un contract este încheiat sub imperiul vechiului cod civil, prescripția dreptului la acțiune nu este supusă aceleiași norme de drept precum contractul însuși, ci este reglementată de norme speciale în materia prescripției din noul cod civil și legea de punere în aplicare.

Asupra recursului civil de față:

Prin cererea de chemare în judecată formulată la data de 10.01.2019 reclamanta D.M., în contradictoriu cu pârâtul G.I.D.D., a solicitat rezoluțiunea contractului de întreținere autentificat sub nr. .../18.12.2004, pentru neîndeplinirea de către pârât a obligației de întreținere față de creditoare, respectiv D.M. și mama acesteia, G. C., decedată în 2012, restabilirea situației anterioare încheierii acestui contract, prin revenirea în patrimoniul înstrăinătoarelor a imobilului ce a făcut obiectul contractului, rectificarea cărții funciare aferente acestui imobil, obligarea pârâtului la plata cheltuielilor de judecată.

Prin sentința civilă nr. ...04.04.2019 pronunțată de Judecătoria Filiași a fost respinsă excepția lipsei calității procesuale active a reclamantei și excepția inadmisibilității cererii de chemare în judecată.

A fost admisă excepția prescripției extinctive, invocată din oficiu, și a fost respinsă ca prescrisă cererea formulată de reclamantă.

Au fost respinse capetele de cerere privind restabilirea situației anterioare și rectificarea cărții funciare.

A fost obligată reclamanta la plata către pârât a sumei de 2000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Pentru a se pronunța astfel, instanța a reținut că reclamanta este parte în contractul de întreținere a cărui rezoluțiune se cere, astfel că are calitate procesuală activă, deși nu este creditor al obligației de întreținere, pârâtul obligându-se la acordarea întreținerii doar către numita G.C.

S-a apreciat că prescripția extintivă este supusă dispozițiilor legale în vigoare la data încheierii contractului și, potrivit Decretului nr. 167 din 21 aprilie 1958, s-a considerat că se poate invoca din oficiu această excepție. Prima instanță a reținut că la data de 23.06.2012, când a decedat G.C., a început să curgă termenul de prescripție și a constatat că dreptul de a cere rezoluțiunea contractului de întreținere este prescris.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel reclamanta D.M. iar prin decizia civilă nr. ... de la 08 octombrie 2019, pronunțată de Tribunalul Dolj s-a admis apelul, s-a anulat sentința atacată și s-a trimis cauza spre rejudecare primei instanțe.

Tribunalul a apreciat că în mod greșit a fost admisă excepția prescripției dreptului la acțiune, legea aplicabilă prescripției fiind Noul Cod Civil, astfel că excepția nu putea fi invocată din oficiu.

Împotriva acestei decizii, în termen legal a declarat recurs pârâtul G. I.D.D.

Recurentul a invocat ca motiv de recurs dispozițiile art. 488 pct. 8 C. pr. civ., susținând s-a dat o interpretare greșită datei de la care începe sa curgă termenul de prescripție și legii ce o guvernează.

A susținut că s-a obligat sa o întrețină numai pe numita G.C., pe timpul vieții acesteia și sa se ocupe de cele necesare la încetarea sa din viață, că nu exista nici o clauză în contract în care să se menționeze faptul că s-a obligat să-i acorde întreținere și reclamantei D.M.

Analizând recursul declarat se constată că este nefondat, urmând să fie respins pentru următoarele considerente.

Problema care se cere a fi dezlegată în speță privește legea aplicabilă în speță în materia prescripției dreptului la acțiune, prima instanță apreciind că sunt incidente dispozițiile Decretului nr. 167/1958, care permiteau invocarea din oficiu a excepției prescripției, iar tribunalul considerând că sunt aplicabile dispozițiile noul Cod civil.

Curtea apreciază că soluția pronunțată de tribunal este legală, date fiind dispozițiile art. 6 alin. 4 NCC și art. 201 din Legea nr. 71/2011 de punere în aplicare a noului cod civil.

Prima instanță a făcut o confuzie între legea aplicabilă contractului și legea aplicabilă în materie de prescripție, considerând că în ambele situații sunt incidente dispozițiile art. 102 din Legea nr. 71/2011, respectiv cele ale art. 6 alin. 2 NCC.

Astfel, este corectă concluzia că pentru actul juridic legiuitorul a stabilit ca regulă aplicarea legii în vigoare la data încheierii acestuia în ceea ce privește încheierea, interpretarea, efectele, executarea și încetarea contractului, această regulă fiind desprinsă atât din dispozițiile art. 6 alin. (2) și (3) NCC (reluete în art. 3 și art. 4 din Legea nr. 71/2011), cât și din art. 102 alin. (1) din Legea nr. 71/2011.

Pe temeiul art. 6 alin. (2) NCC și al art. 3 din Legea nr. 71/2011, legea în vigoare la data încheierii unui act juridic va reglementa atât efectele trecute, adică efectele care s-au produs sub imperiul ei (principiul neretroactivității), cât și efectele viitoare, adică efectele care se vor produce după intrarea în vigoare a legii noi (ultraactivitatea legii vechi).

Aceste dispoziții tranzitorii ale noului Cod civil se aplică ori de câte ori părțile unui act juridic sau, în condițiile legii, avânzii lor cauză, pun în discuție validitatea contractului, drepturile și obligațiile lor, modul de îndeplinire a acestora. Cu aplicație la speță, dispozițiile Codului civil de la 1864 sunt aplicabile în ce privește interpretarea clauzelor contractului (chestiune cu privire la care tribunalul a apreciat că se impune administrarea de probe), conținutul obligațiilor asumate de pârâtul-întreținător, executarea obligațiilor sale, posibilitatea creditorului obligației de întreținere de a cere rezoluțiunea contractului.

În materia prescripției extinctive, însă, s-a considerat în mod greșit că sunt incidente aceleași prevederi ale art. 102 din Legea nr. 71/2011, fără a se lua în considerare că legiuitorul a reglementat prin texte diferite legea aplicabilă prescripției.

Art. 6 alin. (4) NCC și art. 201 din Legea nr. 71/2011 stabilesc faptul că și prescripțiile extinctive începute și neîmplinite la data intrării în vigoare a legii noi sunt în întregime supuse dispozițiilor legale care le-au instituit și doar prescripțiile extinctive începute și împlinite sub imperiul reglementării anterioare nu sunt supuse dispozițiilor legii noi, deoarece ele reprezintă situații juridice trecute.

Prin urmare, legea aplicabilă prescripției extinctive, sub toate aspectele (început, termen, suspendare, întrerupere, repunere în termen, efecte) este legea în vigoare la data la care prescripția a început să curgă. Practic, trebuie stabilit dacă, pentru situația concretă, prescripția extintivă a început să curgă potrivit dispozițiilor din reglementarea anterioară, iar în caz afirmativ această reglementare se va aplica prescripției respective sub toate aspectele. Dacă însă se ajunge la concluzia că prescripția nu a început să curgă sub imperiul reglementării anterioare potrivit regulii stabilite de aceasta, atunci devin incidente dispozițiile noului Cod civil.

Art. 203 și art. 204 din Legea nr. 71/2011 instituie două derogări de la aplicarea legii sub imperiul căreia a început să curgă prescripția, cu trimitere la art. 2.532 pct. 6 și 7 NCC

privitoare la suspendarea cursului prescripției și art. 2.539 alin. (2) teza a II-a NCC, însă în afara acestor excepții orice alte prevederi înscrise în noul Cod civil, indiferent că sunt de drept material sau vizează aspecte procesuale, se aplică numai prescripțiilor extinctive care încep după intrarea în vigoare a acestui act normativ.

Prin urmare, doar pentru prescripțiile începute sub imperiul fostului Decret nr. 167/1958 instanța mai poate să invoce din oficiu excepția prescripției extinctive, nu și în situația în care prescripția a început să curgă după intrarea în vigoare a noului Cod civil.

În concluzie, deși un contract este încheiat sub imperiul vechiului Cod civil, prescripția dreptului la acțiune referitoare la aspecte ce țin de contractul respectiv nu este supusă aceleiași norme de drept precum contractul însuși, cum greșit a apreciat judecătoria, ci este reglementată de norme speciale în materia prescripției din noul Cod civil și legea de punere în aplicare.

După cum s-a arătat deja, dacă prescripția a început să curgă după data de 1.10.2011, legea aplicabilă este noul Cod civil.

În cauza de față ambele instanțe au considerat că termenul de prescripție a început să curgă la decesul numitei G.C., respectiv la data de 23.06.2012, iar pârâtul nu a formulat apel față de această parte a considerentelor sentinței primei instanțe, deși avea posibilitatea deschisă de art. 461 alin. 2 C. pr. civ., fiind vorba despre o parte a considerentelor care a dat dezlegări unei probleme de drept.

Ca urmare, pârâtul recurent nu poate critica direct în recurs, omisso medio, faptul că instanțele au stabilit că prescripția a început să curgă la decesul creditoarei G.C., această chestiune fiind reținută nu numai de tribunal, ci și de judecătoria și necriticată în calea ordinară de atac.

De altfel, deși recurentul a arătat că apreciază greșită soluția tribunalului și cu privire la interpretarea datei de la care începe să curgă termenul de prescripție, în expunerea motivelor de recurs nu a adus niciun argument prin care să combată această statuare a instanței și să dezvolte critica enunțată, ceea ce înseamnă că doar în mod formal s-a criticat acest aspect din hotărâre.

Ca urmare a poziției procesuale a părților, se poate considera a dobândit autoritate de lucru judecat partea din considerente prin care atât judecătoria cât și tribunalul au stabilit data de la care a început să curgă termenul de prescripție.

Mai mult, instanța de recurs constată că această dezlegare este corectă, ținând seama de specificul contractului de întreținere și al obligației asumate de debitor, ca principiu obligația de întreținere fiind una continuă, astfel că oricând creditorul întreținerii este îndreptățit să ceară fie executarea contractului, fie rezoluțiunea acestuia pentru neexecutare, fără a i se putea opune prescripția. În situația în care creditorul întreținerii decedează, dreptul său la acțiune fiind unul patrimonial, se transmite moștenitorilor, care pot formula acțiune în rezoluțiunea contractului în termenul general de prescripție de 3 ani aplicabil dreptului material la acțiune specific drepturilor de creanță, iar acest termen începe să curgă la decesul creditorului întreținerii. Aceeași regulă se aplică și atunci când creanța de întreținere s-a constituit prin mecanismul specific stipulației pentru altul.

Fiind stabilit că termenul de prescripție a început să curgă în anul 2012, după intrarea în vigoare a noului cod civil, dispozițiile acestui act normativ sunt aplicabile, pentru că prescripția nu era începută sub imperiul vechii reglementări și neîmplinită.

Potrivit art. 2513 C. civ., prescripția nu mai este o chestiune de ordine publică, așa cum era în reglementarea Decretului nr. 167/1958, fiind instituită obligația părții interesate de a invoca excepția prescripției cel mai târziu la primul termen de judecată când părțile sunt legal citate.

Conform art. 2513 NCC, cu raportare la art. 6 alin. 4 NCC și art. 201 din Legea nr. 71/2011, în mod greșit prima instanță a invocat din oficiu excepția prescripției, astfel că

tribunalul a apreciat corect că se impune anularea sentinței și reluarea judecării, față de cererea formulată de apelantă, în considerarea prevederilor art. 480 alin. 3 C. pr. civ.

În plus, în speță tribunalul a mai avut în vedere și faptul că nu s-a stabilit cu exactitate dacă și reclamanta D.M. avea calitatea de întreținut, așa cum aceasta a susținut prin acțiune, considerând că se impune ca instanța de trimitere să facă o interpretare a clauzelor contractului, prin administrarea probelor considerate necesare. În ipoteza în care s-ar ajunge la concluzia că obligația de întreținere trebuia executată și față de reclamantă, este evident că nu poate fi vorba despre prescripția dreptului de a cere rezoluțiunea contractului.

Recurentul pârât a susținut prin motivele de recurs că s-a obligat să o întrețină numai pe creditoarea în prezent decedată, că nu există clauză în contract în care să se stabilească obligația și față de reclamantă, însă aceste aspecte de fapt se impun a fi lămurite la reluarea judecării.

Deși tribunalul, ca instanță devolutivă, avea posibilitatea de a administra orice probe pentru a lămuri clauzele contractuale pe care le considera neclare, aplicând dispozițiile art. 977-989 C. civ. de la 1864, faptul că a dispus ca aceste dezlegări să fie făcute de prima instanță nu constituie un motiv de nelegalitate a deciziei în condițiile în care soluția judecătorească de a admite excepția prescripției era nelegală iar anularea sentinței se făcea cu trimiterea cauzei spre judecarea fondului.

Aceasta înseamnă că instanța de recurs nu poate aprecia pentru prima oară în această cale de atac întinderea obligațiilor părților și nu poate stabili dacă recurentul pârât și-a asumat prin contract și obligația de a o întreține pe reclamantă, respectiva chestiune de fapt urmând a fi analizată de către prima instanță.

Constatând că dispozițiile legale au fost corect aplicate de tribunal, nefiind incidente motive de casare a deciziei în sensul art. 488 C. pr. civ., recursul se va respinge ca nefondat.

Cheltuielile de judecată avansate de părți pentru susținerea acestei etape procesuale vor fi avute în vedere în rejudecare, întrucât la acest moment, dată fiind soluția instanței de apel, hotărârile pronunțate în căile de atac au un caracter intermediar, motiv pentru care nu se poate pronunța instanța asupra cererii intimitei de obligare a recurentului la plata cheltuielilor de judecată din recurs.

(Decizia nr. 61 din 23 Ianuarie 2020, Secția I civilă)

2. Răspundere civilă delictuală. Daune morale. Limitele afirmațiilor publice făcute cu privire la o persoană publică

Constituie faptă ilicită afirmarea în mod repetat în spațiul considerat public (cont facebook) a unor fapte care nu au fost dovedite ca adevărate cu privire la reclamant, în calitate sa de om politic, afirmațiile pârâtului fiind de natură să aducă grave atingeri demnității, imaginii publice și reputației profesionale și politice a reclamantului.

Raportul de proporționalitate dintre dreptul reclamantului la demnitate, reglementat de art. 72 C. civ. și dreptul pârâtului la liberă exprimare, reglementat de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, a fost încălcat prin repetarea unei informații total neadevărate, transmiterea un adevăr trunchiat și denaturat, acuzarea că au fost săvârșite fapte penale grave, prin folosirea de cuvinte jignitoare.

- art. 1357 Cod civil
- art. 253-256 Cod civil
- art. 72 Cod civil
- art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului

Prin cererea înregistrată la data de 01.03.2018, reclamantul ... a chemat în judecată pe pârâtul ..., solicitând obligarea pârâtului la plata sumei de 50.000 lei cu titlu de daune morale, la publicarea hotărârii definitive sub titlul „Anunț judiciar” pe cheltuiala acestuia în trei cotidiene centrale, precum și pe conturile personale ale pârâtului, și la obligarea la cheltuieli de judecată.

Prin întâmpinarea formulată, pârâtul a invocat excepția lipsei calității procesual pasive, precizând că nu este el cel care a postat pe contul de facebook articolele la care face referire reclamantul, excepție respinsă de prima instanță, întrucât s-a reținut că s-a dovedit cu declarație de martor că pârâtul a utilizat contul de pe care au fost postate mesajele.

Prin sentința civilă nr. 1186/04.04.2019 Judecătoria Drobeta Turnu Severin a respins ca neîntemeiată acțiunea reclamantului.

Împotriva acestei sentințe a declarat apel reclamantul iar prin decizia civilă nr. 792/A de la 31 octombrie 2019, pronunțată de Tribunalul Mehedinți, Secția I civilă, s-a respins ca nefondat apelul, tribunalul reținând că deși de pe platforma online Facebook a pârâtului au fost publicate și distribuite articolele cuprinzând și fotografia reclamantului, viceprimar al localității ..., nu sunt întrunite condițiile răspunderii civile delictuale deoarece intimatul-pârât doar și-a exprimat opinia față de activitatea desfășurată de reclamant.

Împotriva acestei decizii, în termen legal a declarat recurs reclamantul, criticând-o pentru nelegalitate.

Recurentul a arătat că decizia cuprinde motive contradictorii și străine de natura cauzei, că nu poate fi reținută motivarea instanței, în sensul că pârâtul nu a săvârșit un abuz de drept, ci doar și-a exprimat o nemulțumire și că reclamantul nu a reușit să răstoarne prezumția legală referitoare la sarcina probei care îi incumba.

Recurentul a arătat că sunt întrunite cumulativ condițiile prev. de art. 1357 și urm. C. civ., că atitudinea pârâtului și postările defăimătoare depășesc limita unui discurs decent, fiind de natură a-i provoca un disconfort emoțional, intrând în sfera de acțiune a art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, în ceea ce privește dreptul la propria imagine, protecția demnității și vieții private a persoanei.

Recurentul a prezentat conținutul tuturor postărilor de pe contul pârâtului, începând cu data de 17 august 2017, așa cum au fost prezentate și prin cererea introductivă de instanță, arătând că acestea sunt afirmații mincinoase, jignitoare, denigratoare la adresa sa și chiar a familiei sale, toate aceste fapte ilicite producându-i grave atingeri onoarei, demnității și imaginii.

A arătat că afirmațiile pârâtului au avut un impact asupra cetățenilor, așa cum rezultă din comentariile persoanelor care îl consideră pe reclamant un infractor, un hoț, mafiot.

Recurentul a mai precizat faptul că toate afirmațiile la adresa sa sunt neadevărate și denigratoare, au ca finalitate evidentă inducerea în rândul opiniei publice a ideii că este un pungaș, că primește mită, lucruri de o deosebită gravitate care îi provoacă o umilire publică și o imagine de infractor.

A învederat faptul că este o persoană publică, fiind președintele unui partid politic și viceprimar a localității..., că imaginea sa publică este distrusă într-un mod extrem de agresiv, fiind astfel evident prejudiciul moral care i se aduce.

Calitatea pârâtului de formator de opinie, asimilat unui jurnalist online, presupune o respectare riguroasă a principiilor de etică și deontologie profesională, fără a permite o astfel de atitudine ireverențioasă și gratuit defăimătoare, afișată doar în scopul de a denigra persoane, libertatea de exprimare nefiind absolută.

Recurentul a mai susținut că aceste materiale de presă încalcă prevederile Rezoluției nr. 1003 (1993) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei cu privire la etica ziaristică, adoptată de Adunarea Deputaților prin Hotărârea nr. 25/12.09.1994 și de Senatul României prin Hotărârea nr. 32/06.10.1994.

Consideră că imaginea sa în societate, în familie și în mediul profesional este compromisă în mod grav, chiar ireversibil iar prejudiciul creat poate fi parțial compensat prin publicarea hotărârii ce va fi pronunțată.

A citat dispozițiile art. 54 din Decretul nr. 31/1954, art. 72, art. 1349, art. 253 alin. 4 cod civil și a făcut referire la practica Înaltei Curți de Casație și Justiție și la Decizia nr. 1576/07.12.2011 a Curții Constituționale.

A concluzionat că toate condițiile cumulative necesare pentru antrenarea răspunderii civile delictuale a pârâtului sunt îndeplinite și a solicitat admiterea recursului, casarea în tot a hotărârii atacate, cu consecința admiterii acțiunii așa cum a fost formulată.

Prin întâmpinarea formulată, pârâtul a susținut că nu are calitate procesuală pasivă în cauză, nefiind titularul contului de facebook unde au fost postate articolele incriminate de reclamant. Pe fond, a solicitat respingerea recursului.

Analizând recursul declarat, Curtea apreciază că este fondat, urmând să fie admis pentru următoarele considerente.

Excepția lipsei calității procesuale a pârâtului a fost invocată la prima instanță, prin întâmpinare, pârâtul susținând că nu este persoana care a lansat în spațiul virtual postările descrise de reclamant prin acțiune.

Excepția a fost respinsă de prima instanță, după audierea martorilor, motivele avute în vedere fiind consemnate în considerentele sentinței iar împotriva acestora pârâtul nu a declarat nici apel principal și nici apel incident, deși avea această posibilitate, prevăzută de art. 461 alin. 2 și art. 472 C. pr. civ.

Cum reclamantul nu avea interes să critice în calea de atac a apelului respingerea excepției lipsei calității procesual pasive iar pârâtul nu a adus propriile critici, în modurile prevăzute de legea procesual civilă, în mod corect tribunalul a constatat că invocarea acestei excepții de către pârât prin concluziile orale puse în calea de atac a apelului nu mai este posibilă.

În mod corespunzător, punerea din nou în discuție a excepției de către pârât prin întâmpinarea formulată în recurs este inadmisibilă, pentru că neformularea unei căi de atac împotriva modului în care excepția a fost soluționată de prima instanță echivalează cu rămânerea definitivă a acestei sentințe cu privire la partea din considerente prin care se soluționează excepția, în sensul respingerii.

Aceasta duce la imposibilitatea ridicării ei în căile de atac, singura posibilitate de analiză a legalității soluției pronunțate de prima instanță cu privire la excepția lipsei calității procesual pasive fiind ca pârâtul să fi declarat apel principal sau incident împotriva sentinței.

Data fiind atitudinea procesuală a pârâtului, Curtea trebuie să aibă în vedere că pârâtul are calitate procesuală pasivă în cauză, așa cum s-a stabilit de la prima instanță, așa încât sunt fără relevanță susținerile din întâmpinarea formulată în recurs și sunt inutile afirmațiile recurentului legate de calitatea pârâtului de titular al contului de facebook, aspect care a fost definitiv dezlegat.

Pe fondul cauzei, Curtea reține că dispozițiile legii civile privind antrenarea răspunderii civile delictuale au fost greșit aplicate de tribunal.

Potrivit art. 1357 C. civ., cel care cauzează altuia un prejudiciu printr-o faptă ilicită, săvârșită cu vinovăție, are obligația de a-l repara. Conform art. 1391 alin. 5 C. civ., prin raportare la dispozițiile art. 253-256 C. civ., se recunoaște dreptul persoanei fizice ale cărei drepturi nepatrimoniale au fost încălcate de a solicita repararea prejudiciilor nepatrimoniale.

În cauză sunt întrunite cerințele art. 1357 și urm. C. civ. în ceea ce privește atragerea răspunderii civile delictuale.

Fapta ilicită a pârâtului constă în afirmarea în mod repetat în spațiul considerat public (cont facebook) a unor fapte care nu au fost dovedite ca adevărate cu privire la reclamant, în calitatea sa de viceprimar al localității de domiciliu a părinților.

Afirmațiile pârâtului sunt de natură să aducă grave atingeri demnității, imaginii publice și reputației profesionale și politice a reclamantului, iar acesta este prejudiciul adus reclamantului.

Legătura de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciu este dată de faptul că afirmațiile pârâtului sunt de natură a pune sub semnul întrebării corectitudinea cu care acesta își desfășoară atribuțiile ce decurg din calitatea sa de viceprimar.

Vinovăția este dată de atitudinea pârâtului, care, prin afirmațiile directe făcute în legătură cu persoana reclamantului, depășește limitele rezonabile ale exagerării.

Astfel, Curtea reține că dovezile administrate la instanțele de fond pun în evidență faptul că în perioada 18.08.2017-14.02.2018 pârâtul a desfășurat o intensă campanie denigratoare și batjocoritoare împotriva reclamantului prin publicarea unui număr de 7 postări, cu scopul de a compromite și distruge imaginea publică a reclamantului, modul său de exprimare depășind limitele dreptului la liberă exprimare, ocrotit de Constituția României prin art. 30 și garantat de Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine iar drepturile și libertățile constituționale trebuie exercitate cu buna-credință, fără să se încalce drepturile și libertățile celorlalți.

Prin Decizia nr. 1576/07.12.2011, Curtea Constituțională a statuat că demnitatea umană este un atribut inalienabil al persoanei umane, valoare ce impune fiecărui membru al societății un comportament de respect și protecție a celorlalți indivizi și interzicerea oricărei atitudini umilitoare sau degradante la adresa omului. Curtea a apreciat că "demnitatea umană, așa cum este aceasta consacrată de Constituție, nu este și nu trebuie interpretată ca instituind un tratament preferențial pentru anumite categorii de persoane, indiferent de contribuțiile, calitățile ori aportul acestora în societate. Prin urmare, demnitatea are aceleași valențe pentru oricare dintre indivizi".

Pronunțându-se în mod reperat cu privire la limitele dreptului la liberă exprimare C.E.D.O. a afirmat că trebuie făcută distincție clară între fapte și judecăți de valoare. Existența faptelor poate fi demonstrată și are un efect sporit de convingere, în timp ce adevărul unor judecăți de valoare nu este susceptibil de a fi dovedit. Formularea de opinii este legată de perceperea subiectivă a realității și de aceea este imposibil de a demonstra corespunderea lor realității, practic, numai expunerea de fapte poate fi verificată prin suprapunerea cu realitatea obiectivă. Nu e mai puțin adevărat că faptul de a acuza anumite persoane implică obligația de a furniza o bază reală suficientă și că inclusiv o judecată de valoare se poate dovedi excesivă dacă este lipsită total de o bază reală (cauza Cumpănă și Mazăre contra României, par. 98-101, cauza Petrina contra României, par. 42, cauza Ivanciuc contra României). Așadar, Curtea analizează dacă există o bază factuală suficient de susținută la originea afirmațiilor efectuate (cauza Cârlan împotriva României, par. 55).

În cauza *Lingens contra Austriei* (Hotărârea din 8 iulie 1986) și *Ivanciuc împotriva României* (cerere nr. 18624/03, decizie din 8 septembrie 2005) Curtea a statuat că informațiile și ideile care lovesc, șochează sau neliniștesc fac parte din caracterul esențial al libertății de exprimare într-o societate democratică iar atunci când sunt comunicate informații de interes general, publicul are dreptul de a le primi, mai ales atunci când se pune în balanță reputația unor oameni politici cu interesele discutării libere a problemelor politice sau care privesc comunitatea.

Trebuie subliniat că, în speța de față, pârâtul nu trebuie considerat un ziarist, chiar dacă a susținut că are pregătire în domeniu, ci afirmațiile acestuia sunt cele ale unei persoane obișnuite, exprimate într-un spațiu public, care pot fi aduse ușor la cunoștința unui număr mare de persoane, prin intermediul platformelor de comunicare on-line, astfel că nu se pot aplica principiile consacrate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în ceea ce îi privește pe ziariști. Curtea a arătat că nu este obligația ziaristului să dovedească faptele expuse, arunci când acționează cu bună credință, bazându-se pe informații credibile, acordând garanții solide

din acest punct de vedere presei. În ce privește afirmațiile persoanelor care nu exercită profesia de ziarist, marja de apreciere nu mai este atât de mare, iar atunci când expun fapte și informații, este evident că acestea le aparțin și nu se poate considera că nu le-au fost furnizate de alții. Așadar, protecția dreptului la liberă exprimare are alte componente, chiar dacă persoana care postează în spațiul public on-line se consideră un formator de opinie.

În cauza Petrina împotriva României (cererea nr. 78060/01, Hotărârea din 14.10.2008), CEDO a arătat că libertatea de exprimare constituie una din bazele esențiale ale unei societăți democratice și că limitele criticii admisibile sunt mai ample față de un om politic, vizat în această calitate decât față de un simplu particular, deoarece primul se expune inevitabil și conștient unui control atent al faptelor și gesturilor sale atât din partea ziariștilor cât și din partea masei de cetățeni. Atunci când litigiul vizează oameni politici, controlul justificării ingerinței trebuie realizat strict, o ingerință în libertatea de exprimare politică poate fi admisă doar în situații excepționale (cauza C. V. Tudor contra României, nr. 1, dec. nr. 6928 din 4 din 15 iunie 2006).

Având în vedere jurisprudența Curții, rezultă în mod evident că recurentul, în calitate sa de politician, trebuie să accepte expunerea la critică, să accepte conștient verificarea strictă a fiecărui cuvânt și a fiecărei fapte și să dea dovadă de un grad mai mare de toleranță, limitele criticii acceptabile fiind mai largi decât în raport cu indivizii obișnuiți.

În același timp, instanța europeană a arătat că faptul de a acuza anumite persoane implică obligația de a furniza o bază reală suficientă și că inclusiv o judecată de valoare se poate dovedi excesivă dacă este lipsită total de o bază reală (cauza Ivanciuc citată anterior și Cumpănă și Mazăre) iar un om politic are dreptul la protejarea reputației și demnității sale.

În jurisprudența C.E.D.O., persoanele publice, cele implicate în politică, au fost recunoscute ca persoane care au acceptat implicit un nivel sporit de atenție și de critică față de persoana lor, în schimbul posibilității de a juca un rol proeminent în viața și dirijarea societății, însă, în relațiile interumane, există un feed-back în comunicare, aceiași toleranță și rezervă urmând a fi manifestate și de către emitentul unei afirmații deoarece nu orice expresie la adresa politicianului trebuie tolerată de plano (cauza Sipoș contra României).

Așadar, pentru a se considera că o persoană care transmite în spațiul public informații despre un om politic a acționat în limitele dreptului la liberă exprimare trebuie să se stabilească dacă acesta a fost de bună-credință, dacă faptele expuse au o bază ce poate fi dovedită ori dacă ceea ce a transmis sunt simple opinii, judecări de valoare, iar în acest ultim caz, dacă exprimarea lor s-a făcut în limitele bunului-simț, fără a se aduce atingere dreptului la demnitate al persoanei despre care se vorbește. Chiar dacă aceste postări pe contul Facebook cuprind o doză de exagerare și de provocare, și chiar dacă suspiciunile privitoare la activitatea de viceprimar a reclamantului a stârnit indignarea pârâtului, trebuie analizat dacă maniera în care pârâtul a prezentat afirmațiile incriminate nu excedează limitelor acceptabile ale dreptului la liberă exprimare, respectiv dacă intenția care l-a animat pe pârât a fost aceea de a afecta imaginea reclamantului, sau de a informa publicul despre subiecte de interes general și de a suscita interesul pentru înlăturarea fenomenelor criticate.

Analizând legalitatea deciziei din apel, Curtea de Apel constată că informațiile transmise de pârât nu pot fi considerate simple opinii ale acestuia.

În primul rând, este de observat că pârâtul a derulat o adevărată campanie on-line față de reclamant, făcând afirmații care nu au o bază factuală în ce privește folosirea de către reclamant a influenței politice pentru angajarea soției acestuia la o instituție publică. Este adevărat că soția reclamantului a fost angajată ca inspector social timp de 3 luni în anul 2013 la ....., de unde a încasat un salariu total de 1400 lei, conform celor arătate în declarația de avere a reclamantului, însă aceasta nu justifică ca în anii 2017 și 2018 pârâtul să îl acuze în mod repetat pe reclamant (postările din 23.08.2017, 9.02.2018, 11.02.2018, 13.02.2018) că și-a angajat soția la instituția publică arătată sau la primărie, aspect care nu a fost dovedit ca fiind real.

Este evident că pârâtul a încercat prin această afirmație repetată să atragă atenția opiniei publice asupra unui comportament ilicit al reclamantului, însă repetarea unei informații total neadevărate nu poate fi scuzată, cu atât mai mult cu cât pârâtul avea posibilitatea să se asigure că afirmația făcută este adevărată, fiind angajat al ..., așa cum singur a afirmat.

De asemenea, pârâtul a afirmat în două dintre postările sale faptul că reclamantul a mers la mare pe banii publici, la un hotel de lux, lăsând impresia publicului care îl urmărea pe contul de facebook că a fost satisfăcut un interes personal ilicit al reclamantului. În realitate, așa cum a arătat prin întâmpinările depuse, pârâtul cunoștea că reclamantul a participat în anul 2017 la un program de pregătire la un hotel din stațiunea Mamaia, însă nu a menționat acest lucru în postările sale.

Pentru a fi considerat că mesajul transmis este în limitele dreptului la liberă exprimare, fiind o informație reală care conține, în egală măsură și opinia pârâtului despre aceasta, se impunea ca postările respective să conțină toate elementele de fapt ale acestei deplasări a reclamantului, respectiv faptul că a participat la programul de pregătire, care s-a derulat într-o locație ce reprezintă o destinație de vacanță. Pârâtul putea să își exprime liber opinia că reclamantul nu trebuia să participe la respectivul program, însă afirmând că reclamantul a mers pe bani publici într-o locație de lux, nu a făcut decât să transmită un adevăr trunchiat și denaturat, să creeze celor care îi urmăreau contul o impresie nefavorabilă despre reclamant.

Curtea apreciază că se încadrează în afara limitelor justificate ale dreptului la opinie exprimările pârâtului cu privire la activitatea viceprimarului care fac trimitere la faptul că acesta a săvârșit infracțiunile de trafic de influență, luare de mită, („șpagă”, așa cum este arătat în mai multe postări), a încheiat contracte nelegale cu statul, se află în stare de incompatibilitate, a făcut blat la alegeri, este complice la săvârșirea unor alte infracțiuni.

Chiar dacă pârâtul are o părere personală proastă despre modul în care reclamantul își exercită atribuțiile de viceprimar, acuzarea repetată a acestuia că „ia șpagă” zilnic câte 1000 de euro reprezintă o manifestare a dreptului la liberă exprimare peste limita admisă, deoarece afirmațiile se referă la fapte concrete, care trebuie dovedite, nu sunt simple opinii. Or, în dosarul de față nu au fost administrate probe care să justifice comportamentul pârâtului. Curtea nu neagă dreptul pârâtului de a fi de acord cu activitatea de viceprimar a reclamantului, însă atunci când face acuzații directe, se impune ca acestea să aibă o bază factuală, așa cum constant s-a arătat în practica instanței europene a drepturilor omului.

Constituie încălcări ale dreptului la liberă exprimare folosirea de către pârât a unor expresii jignitoare față de reclamant, cum ar fi „mafiot”, „îmbuibat”, „hoț”, întrucât discursul public trebuie să păstreze limitele bunei-credințe, implică obligații și responsabilități și exclude agresivitatea. Nu se poate reține, în acest context, că limbajul pârâtului a doar provocator, pentru a atrage atenția și a sublinia niște fapte pe care le consideră reprobabile, fiind de subliniat faptul că virulența discursului, caracterul controversat, cuvintele jignitoare sunt constante în toate cele 7 postări pe facebook reclamate prin cererea de chemare în judecată. Desigur, în dezbaterăa unui subiect de interes, pot fi făcute și aprecieri de natură negativă, însă acestea trebuie să aibă totuși consistența unor judecăți de valoare, chiar și subiective, în vreme ce folosirea unui limbaj injurios, insultător, inconsistent, prin el însuși, nu reprezintă o asemenea judecată de valoare și nu are nicio justificare în economia discursului, constituindu-se exclusiv într-un comportament abuziv, denigrator. De aceea, aceste afirmații reprezintă un exercițiu abuziv, ilicit al dreptului de liberă exprimare.

În ceea ce privește referirile repetate ale pârâtului cu privire la ceea ce denumește „afacerea păcurina”, se constată că subiectul respectiv reprezintă o dezbatere mediatizată, de interes major și urmărită cu atenție de publicul din localitatea ....., deoarece pune în discuție modul în care se face alimentarea cu combustibil pentru perioada de iarnă la nivelul localității.

Cea mai mare parte a afirmațiilor pârâtului legate de acest subiect pot fi considerate opinii personale ale acestuia, fiind evident că nu este de acord cu faptul că nu a fost găsită la nivelul autorității locale o altă soluție pentru încălzirea apartamentelor din oraș, iar pârâtul consideră

că reclamantul este una dintre persoanele care au hotărât cu privire la acest aspect de fapt. Emiterea unei astfel de păreri nu este de natură a afecta drepturile nepatrimoniale ale viceprimarului, însă sunt în afara limitelor liberei exprimări referirile la săvârșirea unor fapte de natură penală în legătură cu această chestiune de interes public.

Ca atare, nu se vor reține ca fapte ilicite aspectele din postările ce ținesc „afacerea păcurina” care nu constituie acuzații cu caracter penal.

Concluzia care se impune este aceea că o mare parte a afirmațiilor publice ale pârâtului au afectat dreptul la bună reputație și dreptul la demnitate ale recurentului și pot atrage răspunderea civilă delictuală, întrucât nu se încadrează în limitele unor simple judecăți de valoare, care se circumscriu libertății de exprimare, consacrate de art. 10 din Convenția Europeană.

Prin modul în care pârâtul l-a acuzat pe reclamant, fără o bază factuală dovedită sau indicată, că a săvârșit fapte penale grave (luare de mită, trafic de influență), că a folosit în interes personal și al familiei sale poziția politică de care se bucură în localitate, prin folosirea de cuvinte jignitoare utilizate pentru a sublinia că nu este de acord cu activitatea de viceprimar a reclamantului a fost rupt echilibrul între libertatea de exprimare și dreptul la viață privată, care cade sub incidența art. 8 din Convenția Europeană, echilibru ce impune tragerea la răspundere a persoanei vinovate de comiterea afirmațiilor denigratoare, care reprezintă situații factuale, lipsite de suport probatoriu, efectuate în cadrul unei adevărate campanii de denigrare și reiterate în public, prin mijloace de comunicare on-line.

În cauza de față, instanța constată că afirmațiile nu reprezintă judecăți de valoare, ci situații factuale, care chiar dacă vizează un om politic, depășesc cadrul libertății de exprimare, mesajul putând fi transmis publicului și fără a se apela la acestea. Susținerile directe pe care pârâtul le-a făcut în legătură cu persoana reclamantului reprezintă o afirmație concretă, denigratoare, în legătură cu activitatea desfășurată de către reclamant și depășește limitele rezonabile ale exagerării, reprezentând o afirmație directă a unor fapte de natură penală, în condițiile în care fiecare persoană este beneficiara dreptului efectiv la prezumarea nevinovăției sale.

Deși pârâtul nu poate fi acuzat de opiniile exprimate prin comentarii de alte persoane față de postările sale, acestea nefiind elemente în reținerea faptei ilicite, Curtea apreciază că aceste comentarii ale celor ce urmăresc on-line contul pârâtului sunt elemente pentru a reține că imaginea reclamantului în comunitate a avut de suferit.

În concluzie, se constată că instanțele de fond au reținut greșit că o parte din faptele imputate pârâtului de către reclamant nu au caracter ilicit și că raportul de proporționalitate dintre dreptul reclamantului la demnitate, reglementat de art. 72 C. civ. și dreptul pârâtului la liberă exprimare, reglementat de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, nu a fost încălcat.

În ceea ce privește cuantificarea despăgubirilor convenite unei persoane, în cadrul răspunderii civile delictuale, nu există criterii legale de determinare, astfel încât daunele morale se stabilesc prin apreciere de către instanțele de judecată, în raport cu consecințele negative suferite de victimă, importanța valorilor lezate, măsura în care au fost lezate aceste valori, măsura în care i-au fost afectate situația familială sau profesională, dar și cea socială. Toate aceste criterii de cuantificare a prejudiciului moral sunt subordonate conotației aprecierii rezonabile, pe o bază echitabilă, corespunzătoare prejudiciului real și efectiv produs victimei, La stabilirea acestuia se urmărește acordarea unei reparații juste și echitabile în raport de natura vătămării și de modul în care valorile sociale protejate au fost lezate.

În speță, instanța apreciază că suma de 1.000 lei și obligarea pârâtului să publice pe contul său de facebook prezenta hotărâre, potrivit art. 253 alin. 3 lit. a) C. civ., reprezintă o satisfacție echitabilă, acordată reclamantului pentru atingerea adusă onoarei, demnității și reputației sale, fiind de natură să împiedice realizarea, continuarea sau repetarea unor asemenea afirmații dăunătoare de către pârât.

Suma de 50 000 lei pretinsă de reclamant ca prejudiciu moral nu poate fi acordată integral, tocmai pentru că o parte din postările pârâtului nu constituie vătămări ale dreptului reclamantului la demnitate iar acesta, în calitate de om politic, cunoaște faptul că poate fi ținta unor atacuri de opinie în spațiul public iar prin admiterea acțiunii de față se urmărește recunoașterea atingerii adusă drepturilor nepatrimoniale, iar nu îmbogățirea uneia dintre părți.

Cum toate declarațiile pârâtului au fost făcute pe contul de facebook iar persoanele care au citi respectivele postări sunt cele care urmăresc acest cont, nu se impune ca hotărârea să fie publicată și în presa scrisă, fiind suficientă reparația prejudiciului prin publicarea hotărârii în spațiul virtual unde a și avut loc încălcarea dreptului.

Pentru considerentele expuse, instanța, în baza art. 498 alin. (1) C. pr. civ., va admite recursul, va casa decizia din apel și va admite apelul declarat împotriva sentinței primei instanțe.

Se va schimba în parte sentința, în sensul că se va admite în parte acțiunea.

Va fi obligat pârâtul către reclamant la 1000 lei daune morale.

Va fi obligat pârâtul să publice pe contul său de facebook considerentele deciziei pronunțate de instanța de recurs, în sensul că nu se va publica numărul dosarului, numele membrilor completului de judecată și al grefierului, practica deciziei, dispozitivul deciziei, însă se va scrie numărul deciziei din recurs.

Se va respinge în rest cererea de chemare în judecată, sub aspectul obligării pârâtului la publicarea hotărârii în trei cotidiene centrale.

Potrivit art. 453 C. pr. civ., pârâtul fiind în culpă procesuală, va fi obligat către reclamant la plata sumei de 150 lei cheltuieli de judecată reprezentând taxe judiciare de timbru achitate de reclamant în primă instanță și în apel, constatându-se că în calea de atac a recursului recurentul-reclamant nu a solicitat cheltuieli de judecată.

(Decizia nr. 196/28 mai 2020, Secția I civilă)

3. Uzucapiune. Condiții

Pentru a se constata dobândirea dreptului de proprietate prin uzucapiunea de 30 de ani, instanța trebuie să analizeze dacă bunul în litigiu poate forma obiectul acestui drept și dacă asupra respectioului bun s-a exercitat timp de 30 de ani o posesie utilă în sensul art. 1847 C. civ. de la 1864, adică o posesie continuă, pașnică și publică.

Prin sentința civilă nr..., pronunțată de Judecătoria Băilești, în dosarul nr..., a fost respinsă cererea de chemare în judecată formulată de reclamantii A.C și C.L împotriva pârâtei U.A.T

S-a luat act că nu s-au solicitat cheltuieli de judecată.

Împotriva acestei sentințe au declarat apel reclamantii, criticând-o pentru netemeinicie și nelegalitate.

Prin decizia civilă nr..., pronunțată de Tribunalul Dolj, Secția I civilă, s-a respins apelul declarat de apelanții-reclamanți A.C și C.L., împotriva sentinței civile nr..., pronunțată de Judecătoria Băilești, în dosarul..., în contradictoriu cu intimatul-pârât UAT, ca nefondat.

Împotriva acestei decizii, în termen legal au declarat recurs reclamantii.

Recurenții au arătat că motivul de nelegalitate pentru care au solicitat casarea hotărârii pronunțate de Tribunalul Dolj, este cel prevăzut de dispozițiile art. 488 alin. 8 C. pr. civ.

Recurenții au solicitat să se constate dreptul de proprietate, ca efect al uzucapiunii, pentru suprafața de 400 m.p, teren intravilan situat în Municipiul..., județul Dolj.

Au arătat ca posedă aceasta suprafață de teren pentru care au solicitat sa li se constate dreptul de proprietate de foarte mult timp. Pentru această suprafață de teren și construcțiile